

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

[Redacted signature block]

TER BESLISSING

Datum
26 november 2024

Kenmerk
DGA / 95686950

nota

Diverse onderwerpen mestbeleid

Kopie aan

Bijlage(n)
2

Parafenroute

[Redacted signature block]

Aanleiding

Met bijgevoegde brief informeert u de Tweede Kamer over keuzes die u heeft gemaakt met betrekking tot maatregelen die 1 januari 2025 in werking moeten treden ter uitvoering van de derogatiebeschikking 2022-2025. In verband met de benodigde regelgeving is het van belang deze brief uiterlijk 18 december 2024 te versturen. In bijgaande brief is opgenomen dat er geen alternatieve maatregelen in met nutriënten verontreinigde gebieden (verder NV-gebieden) aangewezen voor fosfor mogelijk worden, in lijn met eerder ambtelijk advies en vooruitlopend op uw besluit hierover (de nota hierover is u separaat aangeboden). In bijgaande Kamerbrief informeert u de Kamer ook over de voortgang van diverse onderwerpen met betrekking tot het mestbeleid (zie kernpunten). Ook biedt u bij deze brief een rapport aan over een verkenning naar het actualiseren van de grondsoortenkaart.

Geadviseerd besluit

- Na instemming met het ambtelijk advies m.b.t. een eerdere nota over alternatieve maatregelen fosfor, kunt u akkoord gaan met bijgaande Kamerbrief en het rapport ‘verkenkende studie naar het actualiseren van de grondsoortenkaart’, uiterlijk 18 december 2024, aan de Tweede Kamer versturen.

Kernpunten

- U informeert de Kamer over de voortgang van a) de implementatie van de derogatiebeschikking 2022-2025, b) de verlenging van het certificeringssysteem Fertigarant, c) de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest, d) de verlenging van de pilot Mineralenconcentraat, e) de verkenning vergunningverlening voor

mestverwerking, f) het convenant milieu-impact potgrond, g) een correctie op eerder verstrekte informatie inzake de stikstofcorrectiefactor en h) een rapport aan over een verkenning naar het actualiseren van de grondsoortenkaart.

- De inhoud van deze Kamerbrief is afgestemd met het ministerie van IenW.
 - In verband met de publicatie van de benodigde regelgeving ter implementatie van de derogatiebeschikking 2022-2025 is het van belang deze Kamerbrief uiterlijk 18 december naar de Tweede Kamer te sturen.
- a. Voortgang implementatie derogatiebeschikking
- U informeert de Tweede Kamer over enkele voorwaarden van de derogatiebeschikking 2022-2025, die vanaf 1 januari aanstaande in werking gaan. Dit zijn de verlaging van de mestproductieplafonds, het invoeren en het gebruik van het elektronisch mestregister door alle landbouwers en de verlaging van de stikstofgebruiksnorm met twintig procent in de NV-gebieden.
 - Eerder heeft u een nota ontvangen waarin u gevraagd wordt om besluitvorming over het mogelijk inrichten van alternatieve maatregelen in NV-gebieden die alleen zijn verontreinigd met fosfor (Week 48, vrijdag 29 november, nota nr. 4).
 - Ambtelijk werd geadviseerd nu geen alternatieve maatregelen voor fosfor in plaats van de korting van twintig procent op de stikstofgebruiksnorm in te voeren, gezien de negatieve reactie van de EC. De passage in de Kamerbrief hierover is volgens deze lijn opgeschreven.
 - Indien u wel besluit tot het toestaan van alternatieve maatregelen zal het traject hiervoor worden opgestart. Dit zal nog enkele maanden duren.
 - Het ambtelijk advies om geen alternatieve maatregelen te nemen in NV-gebieden aangewezen voor fosfor is, vooruitlopend op uw besluitvorming, verwerkt in bijgaande Kamerbrief.
 - Daarnaast is nu in onderhavige brief opgenomen dat de derogatievrije zones worden verkleind naar 100m (cf HLA). In eerdergenoemde beslisnota is u ook in overweging gegeven deze verkleining te heroverwegen. Tevens heeft de EC hierover specifiek vragen opgenomen in haar brief.
 - Ook heeft u een nota en conceptregelgeving ontvangen om nu in ieder geval de korting op de stikstofgebruiksnorm te implementeren (vooruitlopend op het mogelijk inrichten van alternatieve maatregelen) en de derogatievrije zones te verkleinen conform uw eerdere besluitvorming.
 - Deze regelgeving moet uiterlijk 20 december in de Staatscourant worden gepubliceerd.
- b) Verlenging ontheffingen op basis van certificering Fertigarant
- U heeft akkoord gegeven om de ontheffingen die zijn verbonden aan deelname aan het certificeringssysteem van Fertigarant te verlengen tot eind 2026. In deze twee jaren werkt u aan een wijziging van de Meststoffenwet om rechtsgevolgen te kunnen verbinden aan certificering. De internetconsultatie hiervoor wordt na uw akkoord hierop in december 2024 gestart.

- Als in de Meststoffenwet een grondslag is opgenomen om aan certificering rechtsgevolgen te kunnen verbinden, kan in lagere regelgeving het kwaliteitssysteem Fertigarant worden opgenomen, zodat ontheffingen niet meer nodig zijn.
 - Met de ontheffing die houders van het certificaat Fertigarant kunnen krijgen, is de houder van de ontheffing niet langer verplicht elke vracht mest te bemonsteren maar kan worden volstaan met een periodieke, steekproefsgewijze bemonstering. Met het certificaat Fertigarant toont de houder ervan aan mest te produceren met stabiele gehalten aan nutriënten. Hiermee worden transparante en voorspelbare gehalten van nutriënten in de mest verkregen en helpt het om de plaatsingsruimte voor dierlijke mest bij afnemers optimaal te benutten. Ook levert het een flinke kostenbesparing bij de ondernemers op omdat niet alle vrachten die worden afgevoerd bemonsterd en geanalyseerd hoeven te worden.
- c) Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest
- Met ingang van 1 januari 2024 is de Vrijstellingsregeling bovengronds aanwenden runderdrijfmest 2019-2023 vervallen. De Tweede Kamer is in januari 2024 (33037, nr. 527) toegezegd deze regeling met minimaal een jaar te verlengen en waarschijnlijk ('oppertuun') met nog een jaar.
 - De zorgvuldige inpassing van de uitzonderingsregeling binnen het stelsel van de Omgevingswet heeft enige tijd gekost. Vooruitlopend daarop is bovengronds aanwenden in 2024 gedoogd onder de voorwaarden van de eerdere vrijstellingsregeling.
 - De concept-aanpassingen van Bal en de Omgevingsregeling zijn nu gereed voor Internetconsultatie. De eerdere vrijstelling is daarbij vormgegeven als een uitzondering op de verplichting emissiearm uitrijden in het Bal, waarbij een deel van de uitzonderingsvoorwaarden is opgenomen in het Bal en een deel in de Omgevingsregeling. Gelet op de rest van het voorbereidingstraject is inwerkingtreding van deze aanpassingen voor aanvang van het mestuitrijdseizoen 2025 zeer onwaarschijnlijk.
 - Om deze reden is een bepaling opgenomen waardoor de uitzonderingsregeling met terugwerkende kracht in werking treedt. Tevens is met RVO en NVWA overeenstemming bereikt om zo nodig het bovengronds aanwenden te gedogen tot deze wijziging van het BAL in werking is getreden. Met deze Kamerbrief meldt u deze gedoogconstructie aan de Tweede Kamer.
 - De wijzigingen van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) en de Omgevingsregeling (Or) zijn materieel een voortzetting van de Vrijstellingsregeling bovengrond aanwenden runderdrijfmest 2019-2023 onder het stelsel van de Omgevingswet. Een inhoudelijke wijziging is niet beoogd.
 - Het bovengronds aanwenden van runderdrijfmest op een wijze als bedoeld in de wijzigingen van het Bal en de Or wordt beperkt tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Reden voor deze tijdelijkheid is dat nog onderzoek wordt gedaan naar de effectiviteit van deze manier van mestaanwending.
 - In dat onderzoek wordt door Wageningen Environmental Research en het Louis Bolk Instituut bekeken welk effect het bovengronds aanwenden van drijfmest bij gelijke weeromstandigheden heeft ten opzichte van de voorgeschreven toedieningstechniek voor drijfmest op de

factoren bodemleven, bodemkwaliteit stikstofbenutting door het gras, nitraatuitspoeling, afspoeling van meststoffen en lachgasvorming.

- Het weer heeft een groot effect op emissies en gewasgroei. Het is daarom belangrijk om dezelfde proef voor meerdere jaren uit te voeren zodat een goed gemiddelde kan worden vastgesteld. Het onderzoek loopt daarom door tot medio 2025.
 - Om te kunnen rekenen op draagvlak voor de uitkomsten van het onderzoek is de samenwerking gezocht met de Vereniging voor behoud van boer en milieu (VBBM).
 - Door BZK is reeds een stelseltoets uitgevoerd op de wijziging van het Bal en de Or.
 - In overleg met RVO en NVWA is ervoor gekozen het aanmelden voor de vrijstelling te laten verlopen via een melding als bedoeld in de Omgevingswet. Dat betekent dat een landbouwer die zonder melding bovengronds runderdrijfmest aanwendt in overtreding is. Bij de keuze voor de lichtere figuur van informeren zou dat niet het geval zijn. De keuze voor de figuur van de melding betekent ook dat in 2026 een kennisgeving in de Staatscourant moet worden gedaan waarin de bedrijfsgegevens (o.a. naam en adres) van de deelnemende bedrijven zijn opgenomen. Er kan geen bezwaar tegen deze kennisgeving worden aangetekend.
 - Na uw akkoord zal de internetconsultatie worden gestart. Parallel aan de internetconsultatie zal de Uitvoering- en Handhavingstoets door RVO en NVWA worden uitgevoerd.
 - Aansluitend op de internetconsultatie zal de wijziging van het Bal voor de voorhangprocedure aan de beide Kamers worden aangeboden. Vervolgens zal deze wijziging voor advies aan de afdeling advisering van de Raad van State worden gezonden.
- d) Verlenging pilot Mineralenconcentraat
- U heeft akkoord gegeven op de verlenging van de pilot Mineralenconcentraat voor een jaar onder dezelfde voorwaarden.
 - Over deze verlenging is ook een motie aangenomen 15 oktober jl. van de leden Vedder – Holman.
 - U informeert de Kamer over deze verlenging.
- e) Verkenning versnelling vergunningverlening mestverwerking
- Met betrekking tot de verkenner mestverwerking, Raymond Knops, bevat de brief
 - een update op basis van het persbericht.
 - nieuw: het beoogde tijdpad: 1) tot en met januari zal Raymond Knops verkennen, 2) op basis van het advies van Raymond Knops besluit u of er kansen zijn voor versnelling en 3) Raymond Knops gaat tot en met juli 2025 verder als versneller. (dhr. Knops heeft stap 1 zelf gemeld tijdens een uitzending van Goedemorgen Nederland).
 - Nieuw: de koppeling met de motie Pierik (die m.b.t. versnelling vergunningverlening vraagt om afspraken te maken met decentrale overheden en de mogelijkheid van een aanwijzingsbesluit te onderzoeken).

- De tekst in de brief is afgestemd met dhr. Knops.
- f) Convenant milieu-impact potgrond
 - Het Convenant milieu-impact potgrond en substraten 2022-2050 is gericht op het keten-breed verminderen van de negatieve milieu-impact van substraten op de natuurlijke omgeving. Het geeft de afspraken weer die in samenwerking met sectorpartijen en overheid zijn gemaakt om het einddoel, van minstens 90% hernieuwbare grondstoffen in substraten gemiddeld over het totale ketenvolume, te realiseren in 2050.
 - U informeert de Kamer over de voortgang van de doelstellingen in het convenant.
 - De partijen zijn op weg met het gebruik van hernieuwbare grondstoffen, het tussendoel voor 2025 is echter nog niet gehaald. Dat geldt voor alle doelen. De convenantpartijen zijn in gesprek over wat er nodig is qua inzet om de verschillende doelstellingen te behalen.
 - De inhoud van deze voortgangsinformatie is afgestemd met het ministerie van KGG, gezien de betrokkenheid bij het convenant.
- g) Hoeveelheid stikstof aanwezig in beginvoorraad mest
 - In de brief voorafgaand aan het WGO van 7 oktober heeft u de Kamer geïnformeerd hoe de (aangepaste) stikstofcorrectiefactor van invloed is op de hoeveelheid stikstof in de voorraad mest.
 - Nadien is gebleken dat de stikstofcorrectiefactor niet van toepassing is bij het bepalen van de hoeveelheid stikstof in de voorraad mest; daarvoor moet gebruik worden gemaakt van analyseresultaten van aanwezige of afgevoerde mest of van forfaits voor de mestsamenstelling. Deze laatste zijn gemiddelden van alle analyseresultaten van mestmonsters die gemeld zijn aan RVO.
 - Met deze brief informeert u de Kamer hierover.
- h) Rapport verkenning naar een actualisatie van de grondsoortenkaart
 - U informeert de Tweede Kamer over een onderzoek dat is uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (hierna: WEnR) om de grondsoortenkaart te actualiseren. In het 7^e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn (hierna: 7e AP) is opgenomen dat deze kaart wordt geactualiseerd.
 - De huidige grondsoortenkaart is opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (hierna: Ubm). Met behulp van de grondsoortenkaart wordt aan alle landbouwpercelen in Nederland één van de vier grondsoorten toegekend: zand, löss, klei of veen.
 - De gebruiksnormen en gebruiksvoorschriften in de Meststoffenwet en Omgevingswet zijn afhankelijk van de grondsoort van het perceel.
 - Dit rapport laat zien dat de huidige grondsoortenkaart in het Ubm voor 49.200 hectare landbouwgrond (ongeveer 2,3% van het totaal areaal landbouwgrond) op dit moment een onjuiste weergave geeft van de werkelijke grondsoort. De belangrijkste oorzaak van deze verschillen is de verandering in beschikbare bodeminformatie. Door natuurlijke processen verandert de samenstelling van de bodem en kan daarmee de dominante grondsoort van het perceel

veranderen (bijvoorbeeld inklinking en oxidatie van veen waardoor de veenlaag afneemt).

- Dit rapport biedt de wetenschappelijke basis voor het opnemen van een actuele grondsoortenkaart in regelgeving.
- In het kader van het 8^e AP wordt gezien of en op welke wijze de grondsoortenkaart wordt geactualiseerd en welke gevolgen actualisatie heeft voor landbouwers.